

Startdocument Pilot 'Hulp om de hoek'	Datum: juni 2024
	Versie: 3
	Behandeling MO Sociaal / MT MO: 19 Juni 2024

Opdrachtgever - opdrachtnemer

Ambtelijk opdrachtgever	Ineke Kleine
Bestuurlijk opdrachtgever	Harmjan Vedder
Opdrachtnemer	Evelien olde Scholtenhuis
Controller	Rick Lammertink / Jeroen Kleinsman
Rapportagemomenten	2 wekelijks met ambtelijk opdrachtgever

Resultaatsomschrijving

'Hulp om de hoek'

Aanleiding

Er liggen kansen in Enschede om ervoor te zorgen dat de sociale basis verder verstevigd wordt. Veel in de sociale basis gaat goed, maar door de snel veranderende maatschappij en veranderende vraagstukken is het van belang om structureel te werken aan het versterken van de sociale basis. De sociale basis verandert niet in dezelfde snelheid mee. We willen een kwaliteitsimpuls geven aan de sociale basisinfrastructuur. De bestuursopdracht gebiedsgericht werken 'Gewoon doen' onderschrijft de noodzaak voor een verschuiving in werk- en denkwijze om tegemoet te komen aan de hedendaagse uitdagingen en verschillen binnen Enschede op zowel sociaal als fysiek gebied. Om inwoners op de juiste manier te ondersteunen laten we door middel van de pilot 'Hulp om de hoek' het welzijn nog beter aansluiten bij de zorg, en andersom. We gaan het welzijnswerk, voorliggend veld en zorglandschap beter met elkaar in verbinding brengen om ervoor te zorgen dat inwoners goed en vroegtijdig worden geholpen en de zorg in de toekomst betaalbaar blijft.

Door hulpverlening dichtbij in de eigen wijk en in verbinding met het (wijk)welzijnswerk aan te bieden, ontstaan kansen om de hulpvraag van inwoners sneller, en waar mogelijk met collectief aanbod of andere voorzieningen, in de wijk op te lossen.

Dit maakt de ondersteuning voor inwoners laagdrempelig, dichtbij en vertrouwd. Er hoeft geen externe partij, die de sociale kaart van het gebied niet goed kent, aan te pas te komen. Het voorkomt hoge kosten aan de achterkant, omdat er meer wordt samengewerkt in de sociale basis.

Kern pilot (*Wat gaan we doen? En wat gaat de inwoner daarvan merken?*)

We gaan lichte ondersteuning aan zowel volwassenen als jeugdigen, die normaal gesproken op indicatie door zorgorganisaties wordt geleverd, nu zónder indicatie door het wijkteam uit laten voeren. Het wijkteam gaat zelf hulpverleners, voor zover de hulpvraag van de inwoner dat toelaat. Het geeft de mogelijkheid om niet direct een indicatie af te geven. Waar mogelijk wordt verwezen naar een algemene voorziening. Dit stimuleert ook de samenwerking met onze welzijnspartners. Op deze manier wordt het collectief aanbod goed benut en de sociale basis versterkt.

Hierdoor zorgen we dat gewerkt wordt aan noodzakelijke ontwikkelingen in de sociale basis (infrastructuur) van de wijk. In de bestuursopdracht 'Gewoon doen' staat: *'De relatie tussen*

overheid en inwoner moet beter en als overheid moeten we ook sneller kunnen handelen op specifieke vraagstukken. Door meer ontmoeting te stimuleren en samen met het gebied nieuwe oplossingen te bedenken, benutten we de kracht van onze stad.'

Door scherp zicht te krijgen op individuele hulpvragen wordt een doorvertaling gemaakt naar welk (collectief) aanbod nodig is en/of welke voorzieningen in de wijk nog moeten worden ontwikkeld. Op deze manier zijn diverse spelers (o.a. gemeente, wijkteams, welzijn) in de sociale infrastructuur in staat om een sterke sociale basis in de wijk te realiseren.

We gaan het 'Gewoon doen'. We gaan inwoners beter en sneller helpen. En we maken daarbij twee bewegingen:

1. Zelf hulpverlenen door het wijkteam
2. Afstemmen en inrichten van de sociale basis op de behoefte van haar inwoners.

Met de pilot is het begeleidingsaanbod in de directe woon- en leefomgeving van de inwoners laagdrempelig beschikbaar. Inwoners worden snel en vroegtijdig geholpen. Hierdoor voorkomen we mogelijke complexe hulpvragen op lange termijn. De toekomstige ervaringen in de pilot dragen mogelijk bij aan de 'ombuiging' naar hulp in het voorliggend veld.

De pilot 'Hulp om de hoek' geeft inbreng aan het gebiedsgericht werken, maar richt zich nu nog grotendeels op de inzet van ondersteuning aan inwoners. Deze pilot draagt bij aan het in beeld brengen van de behoefte in het gebied. Daarin zullen we met elkaar op moeten trekken en van elkaars ervaringen moeten leren. Elk gebied heeft zijn eigen aanpak. Bij de verdere uitrol wisselen we de ervaringen onderling uit.

De wijkwijzer ondersteunt de inwoner bij eenvoudige vragen die voorliggend met 1 of 2 gesprekken zijn opgelost en verwijst door waar nodig. Het opbouwwerk signaleert hulpvragen, verbindt vragen van inwoners aan elkaar en schaaft op waar nodig. Welzijnspartners ondersteunen inwoners met specifieke vragen waarvoor geen indicatie niet nodig is. De methodiek in de pilot gaat niet over de toegang, maar over de hulp zelf. Daarmee worden maatwerkindicatie voorkomen. Het daagt uit tot nauwe samenwerking met het opbouwwerk, wijkwijzers en de welzijnspartners.

De pilot raakt andere beleidsvelden, hiervan is een opsomming gemaakt in bijlage 1, op pagina 9.

Achtergrond

Enschede is een inclusieve stad waar iedereen, ongeacht achtergrond, inkomen, leeftijd of beperking, kan deelnemen aan de maatschappij. Hulp is beschikbaar vanuit de omgeving of de gemeente. Zo kunnen inwoners naar school, werken, sporten en sociale contacten onderhouden. Voor wie extra steun nodig heeft, fungeert de gemeente als vangnet. We willen voorkomen dat een inwoner langs verschillende loketten moet. En we willen ervoor zorgen dat inwoners de ondersteuning zo veel mogelijk in hun eigen buurt of wijk kunnen vinden.

We streven naar een toekomstbestendig en betaalbaar sociaal stelsel, waarvoor een andere aanpak van zorg en ondersteuning nodig is. De transformatie is in volle gang, maar vereist meer ruimte. Momenteel belanden veel ondersteuningsvragen in de zogenaamde 'eerste lijn' (zoals huisartsen en maatschappelijk werk) en wordt vaak doorverwezen naar zwaardere zorg ('tweede lijn'). Dit vraagt om aanpassing en vernieuwing.

De complexiteit van zorgvragen neemt toe, net als het aantal inwoners dat de Wijkteams nodig heeft. Dit leidt tot hoge werkdruk en beperkte preventieve mogelijkheden. Het resultaat hiervan is meer maatwerkindicaties voor Jeugd en Wmo, om ruimte te maken voor nieuwe hulpvragen van inwoners. Een gevolg is budgettekorten. De Wijkteams hebben door de toestroom van inwoners onvoldoende tijd voor zelf hulpverlenen. Ook inwoners zullen elkaar meer moeten ondersteunen.

Vergrijzing, complexere zorgvragen en hoge werkdruk dragen bij aan de toenemende (zorg)kosten. Het coalitieakkoord 2022-2026 '[Samen trots op Enschede](#)' richt zich op deze uitdagingen en blijft focussen op jeugd en gezin met een gebiedsgerichte aanpak en doorontwikkeling van de Wijkteams. De pilot draagt aan deze beweging en doelen bij.

De strategische visie 'Inclusief Enschede' uit 2023 vormt de basis voor ons handelen.

De pilot draagt bij aan deze strategische visie en specifiek aan de pijler 'we maken gezond leven makkelijker'.

Beoogd doel

We organiseren met deze pilot de ondersteuning voor de inwoners laagdrempelig en dichtbij in de wijk, zonder dat zij daarvoor een indicatie nodig hebben. We zorgen voor een nauwe verbinding van het wijkteam met de wijk (en haar voorzieningen/partners) en het welzijnswerk. Vanwege deze nauwe verbinding wordt zoveel mogelijk gezocht naar voorliggende oplossingen en ondersteuning in de eigen wijk

Op basis van wat we tegenkomen aan ondersteuningsvragen ontwikkelen we de sociale infrastructuur verder door om te voorzien in de vraag en behoefte van inwoners. In principe ondersteunt het wijkteam de inwoner zelf, tenzij er behoefte is aan de expertise van een specialist. Dit wordt getoetst door in het ondersteuningsplan te onderbouwen waarom zelf hulpverleners door het wijkteam niet passend was.

SMART-geformuleerd is het doel: *Gedurende de looptijd van de pilot (3 jaar) worden inwoners uit de wijk Boswinkel – de Braker zoveel mogelijk vanuit de nieuwe pilot werkwijze geholpen. Dat wil zeggen laagdrempelig en in verbinding met de wijk en het voorliggend veld en zo veel mogelijk zonder indicatie.*

Het doel van de pilot is:

1. (Individuele) ondersteuning te normaliseren
2. Af te schalen waar mogelijk
3. Inwoners in de eigen wijk/voorliggend veld te helpen
4. Dure vormen van ondersteuning te voorkomen
5. Aanzetten tot ontwikkeling van de sociale basis van de wijk

De pilot moet antwoord geven op de volgende vragen:

- Welke problematiek speelt er in dit gebied/deze wijk? (Hoe hebben we dit in beeld gebracht? Welk inzichten levert het op?)
- Welke inwoners met welk soort hulpvragen hebben baat bij de werkwijze die in deze pilot wordt ontwikkeld (namelijk directe hulpverlening door het wijkteam zelf, collectiviseren en normaliseren)?
- Met welke partijen zouden we moeten willen samenwerking om de pilot te laten slagen? Welke partijen zijn nodig om het ondersteuningsaanbod passend te maken?
- Hoe zorgen we voor de juiste verbindingen in de sociale basis? En hoe zetten we de juiste ontwikkelingen binnen de sociale basis in gang, als het gaat over voorzieningen in het collectieve en voorliggend veld?
- Wat levert deze manier van ondersteuning bieden op voor zowel de inwoner als de gemeente? Op welke manier zouden we deze werkwijze kunnen toepassen in andere gebieden in de stad? Daarbij maken we gebruik van de vragen zoals die zijn vastgesteld bij cliënt ervaringsonderzoek. En wat levert het aan uitvoeringskosten en verminderde indicaties op?

Beoogd resultaat

Door individuele begeleiding voorliggend zonder beschikking toegankelijk te maken, hebben inwoners geen indicatie meer nodig om hiervan gebruik te maken. We maken de begeleiding hiermee zo laagdrempelig mogelijk en direct beschikbaar in de woon- en leefomgeving van onze inwoners. We willen uiteindelijk begeleiding Jeugd of WMO ombuigen naar het voorliggend veld door een andere wijze van begeleiding en gebruik te maken van laagdrempelige, lokale voorliggende voorzieningen. Dit leidt tot betere en effectievere ondersteuning, hogere kwaliteit en lagere kosten.

De pilot moet een methodiek opleveren en ertoe leiden dat de inwoner tevredener is.

Indicatoren:

- Maatwerkvoorzieningen voorkomen
 - Verminderen van de afhankelijkheid van gespecialiseerde zorg
 - Bevorderen van vroegtijdige signalering en interventie
- Zelf hulpverleners door het wijkteam

- Versterken van de competenties van de wijkteammedewerkers
- Optimaliseren van de inzet van het wijkteam door directe hulpverlening
- Verbindingen leggen met partners in de sociale basis
 - Samenwerken met lokale organisaties voor preventieve ondersteuning
 - Creëren van solide netwerk voor voorliggend aanbod

Kwantitatief resultaat:

- Lagere kosten en inwoners worden sneller geholpen
- Trend van minder zware zorg zichtbaar
- Indicatoren worden gevolgd en komen bestuurlijk terug

Kwalitatief resultaat:

- Tevredenheid onder inwoners vergroten. 'Hands on' bijdrage aan de hulpvraag van inwoners.
- De pilot heeft bijgedragen aan een versterking van de sociale basis in de wijk Boswinkel - de Braker. De sociale basis sluit nog beter aan bij de vragen en behoefte uit de wijk.

De pilot is een succes wanneer we kunnen aantonen dat:

1. De tevredenheid onder de inwoners is toegenomen, doordat zij een lagere drempel ervaren (normaliseren), sneller en dichterbij geholpen kunnen worden.
2. De sociale basis in Boswinkel – de Braker versterkt is, de verbinding in de sociale basis is sterker gemaakt. Dat wil zeggen dat het algemene en collectieve aanbod in de wijk aansluit op de behoefte van de inwoner en dat er meer initiatieven van, voor en door inwoners worden ingevuld.
3. De kosten en aanmeldingen van de afgelopen drie jaar en gedurende de pilot zijn gelijk gebleven of omlaag gegaan.

Randvoorwaarden

1. Wijkteammedewerkers die werken volgens de pilot moeten voldoende tijd/ruimte hebben om te kunnen doen wat nodig is. Dat betekent o.a.:
 - Wijkteammedewerkers starten met een lege caseload óf een caseload die geschikt is voor deze pilot/caseload uit het gebied.
 - Extra formatie, om te voorkomen dat de werkdruk verschuift of toeneemt.
2. Daarnaast is een stuwende kracht van belang.
 - Een projectleider die stuurt op een andere manier van werken en dit ook vasthoudt.
3. Er moet verbinding worden gelegd met andere projecten (familiehuis, wijkwijzers) en met het zorg en welzijn in de stad.
4. De casuïstiek bevindt zich in het afgebakende gebied van de pilot, namelijk de wijk Boswinkel – de Braker.
5. Commitment van alle betrokkenen.
6. Rollen en verwachtingen van betrokkenen/partners moeten vooraf duidelijk zijn.
7. Competenties medewerkers:
 - Medewerkers moeten beschikken over kwaliteit om inwoners met elkaar te kunnen verbinden en partners te kunnen verbinden met elkaar of aan inwoners.
 - Medewerkers moeten de zelfredzaamheid van inwoners kunnen bevorderen.
 - Medewerkers moeten kunnen schakelen tussen verschillende rollen (verbinden, bevorderen en hulpverlenen).
 - In staat zijn om outreachend te werken, vanuit een 'er op af'-mentaliteit.
8. Er is een bestaande fysieke plek in wijk waar inwoners terecht kunnen en partners elkaar ontmoeten.
 - Inwoners en partners moeten elkaar daadwerkelijk ergens kunnen ontmoeten. Het liefst een zo laagdrempelig mogelijke plek.
9. Een werkwijze die 'AVG-proof' is.

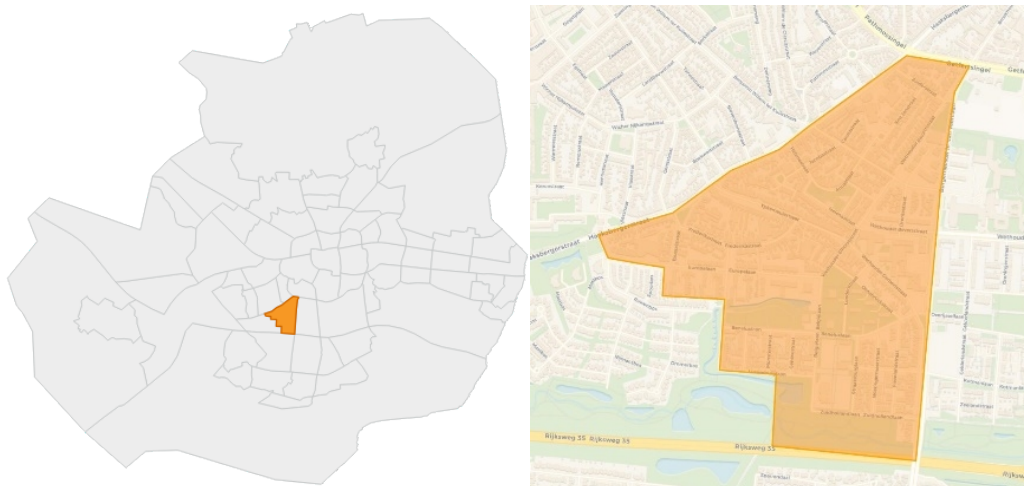
Kritische succesfactoren	Inhoudelijke risico's
<i>De benodigde vakkrachten met kennis zijn al in huis.</i>	<i>Personeelwisselingen; hierdoor komt de continuïteit van de pilot onder druk te staan en daarmee ook de focus op het eindresultaat.</i>

<i>Zorgt ervoor dat wijkteams nauwer met de wijk en de sociale basis gaan (samen-) werken en op die manier beter invulling kunnen geven aan o.a. Presentie in de wijk, preventief werken en samenwerken met partijen.</i>	<i>De pilot heeft een aanzuigende werking (toenemend aantal inwoners dat zich meldt met een hulpvraag); ervaringen van andere gemeenten leren dat het laagdrempelige karakter maakt dat er meer aanmelding uit voortkomen.</i>
<i>Het opschalen richting zwaardere vormen van ondersteuning (op indicatie) is makkelijker. Er is geen overdracht nodig.</i>	<i>Inwoners kunnen de beleving hebben dat geïndiceerde zorg van betere kwaliteit is, met als gevolg dat ze niet open staan voor begeleiding uit de pilot. Dit raakt voor een deel het claimgedrag.</i>
<i>De methodiek van de presentiebenadering (baart, 2001) wordt toegepast. De wijkteams beheerst deze methodiek al en kan dit effectief inzetten.</i>	<i>Rechtmatigheid; inwoners hebben 'recht' om bezwaar te maken.</i>
	<i>Inwoners die ondersteuning krijgen vanuit de pilot betalen geen eigen bijdrage aan het CAK, terwijl inwoners uit andere wijken, buurten of stadsdelen wél een eigen bijdrage betalen voor ondersteuning, omdat zij ondersteuning krijgen van een gecontracteerde aanbieder (met indicatie).</i>

Afbakening

De opdracht richt zich op het ontwikkelen van een werkwijze voor het uitvoeren van een pilot. Daarnaast is onderdeel van de opdracht om grondslag en budget op te halen. Het implementeren is geen onderdeel van de opdracht. Daarvoor zal een projectleider worden aangesteld, zodra de werkwijze en het plan van aanpak zijn afgerond en goedgekeurd.

Verder kiezen we voor een afgebakend gebied om het project te starten. Dit zal gebeuren in stadsdeel West, namelijk de wijk Boswinkel – De Braker. Dit is een afgebakende CBS—buurt. De inwoner die gebruik maakt van de ondersteuning uit de pilot moet in dit gebied wonen/verblijven. De sociale infrastructuur is wel breder dan deze gebiedsgrens. Dat betekent dat voor passende ondersteuning verder gekeken wordt dan de gebiedsgrenzen van de wijk Boswinkel -de Braker.

Bron: Buurtje.nl, Overijssel, Enschede, Boswinkel – de Braker, maart 2024.

We kiezen ervoor om in eerste instantie alleen nieuwe casuïstiek/aanvragen in aanmerking te laten komen voor deze pilot. We gaan niet zomaar indicaties overhevelen. Bij lopende casuïstiek zal in samenspraak met de inwoner bekeken worden waar er kan worden afgeschaald en op welk niveau. Voor inwoners die tussentijds verhuizen naar een gebied buiten de wijk, maar wél in Enschede blijven, zal op maat beken worden wat passend is. Dat kan betekenen dat de begeleiding vanuit de pilot actief blijft óf wordt overgedragen naar een ander wijkteam óf een maatwerkvoorziening wordt ingezet.

Een gebiedsanalyse is terug te vinden in bijlage 2 op pagina 12.

Er wordt gestart op kleine schaal. Zodat hetgeen geleerd in Boswinkel – de Braker meegenomen kan worden bij de uitrol in andere gebieden. Stapsgewijs breiden we uit en nemen we de ervaringen mee.

Belanghebbenden

- De inwoner, omdat de ondersteuning laagdrempelig en dichtbij wordt aangeboden, zonder dat de inwoner door de ‘mallemolen’ van indicatiestelling hoeft.
- De gemeente, omdat het een kostenbesparing oplevert.
- De wijkteams, omdat het de werkdruk verlaagt.
- Het wijkwelzijnswerk, want er vindt verbetering van de sociale basisinfrastructuur plaats door meer zicht op vraag- en ondersteuningsbehoefte. Hier kan men het dienstverleningspalet beter op aanpassen.

Beheersaspecten

Activiteiten

Voorbereidend:

1. We koersen op het starten met de werkwijze van de pilot na de zomer. De voorbereidende activiteiten starten eerder, het liefst zo snel mogelijk.
 - Hierbij putten we uit de successen, werkzame elementen en verbeterpunten van OJA.
2. Er moet een projectleider worden aangesteld. Een projectleider is essentieel, omdat ze verantwoordelijk zijn voor het coördineren, beheren en leiden dit project van begin tot eind. Een projectleider speelt een cruciale rol bij het waarborgen van het succes van dit project door het coördineren van alle aspecten ervan en het aansturen van het team naar het behalen van de doelstellingen. Intern zal bekeken moeten worden wie deze rol/taak op zich gaat nemen. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen de operationeel projectleider en de inhoudelijk projectleider. Idealiter is dit de operationeel projectleider een teamcoach of wijkteammedewerker en de inhoudelijk projectleider een beleidsadviseur sociaal domein. Gezamenlijk zorgen beide projectleiders voor de kwaliteit van het project.
 - *Operationeel projectleider*
De operationeel projectleider draagt zorg voor de uitvoering van het project volgens de gemaakt afspraken. Hij/zij zorgt ervoor dat de planning en acties worden nageleefd. Tevens is de operationeel verantwoordelijke een belangrijke stuwende kracht (zie ook ‘randvoorwaarden’).
 - *Inhoudelijk projectleider*
De inhoudelijk projectleider is verantwoordelijk voor het projectplan en het ontwikkelen van een strategie en werkwijze van het project (met als doel de overdraagbaarheid naar andere gebieden). Hij/zij is in staat om advies uit te brengen op basis van de uitkomsten van het project en kan een advies geven over het vervolg. De inhoudelijk projectleider is daarnaast verantwoordelijk voor het jaarlijks evalueren en bijsturen gedurende de projectperiode (3 jaar).
3. Er wordt een workshop/training voor wijkteammedewerkers georganiseerd. Bijvoorbeeld in de vorm van een HEIDAG als gezamenlijke aftrap en inspiratiesessie.
4. Voorafgaand aan de start van de pilot wordt in kaart gebracht welke cijfers en gegevens geregistreerd moeten worden ten behoeve van de monitoring en evaluatie.
5. Er wordt een structuur voor monitoring en sturing bedacht in relatie tot opdrachtgever, opdrachtnemer en uitvoering. Denk daarbij aan een stuurgroep, zoals dat bijvoorbeeld bij Buurtteam Stevenfenne is vormgegeven.

Uitvoerend:

1. Nieuwe aanmeldingen/aanvragen worden volgens de werkwijze van de pilot opgepakt, dat betekent ambulant waar het kan
 - o Her-indicaties worden waar mogelijk afgebouwd en (eventueel stapsgewijs) omgezet naar de werkwijze van de pilot.
2. Pilot en haar werkwijze koppelen aan bestaande (overleg/partner) structuren in de wijk. Bijvoorbeeld de Wijkwijzer of het Familiehuis. We zorgen voor een actieve verbinding en afstemming met relevante partijen in de wijk. Dit helpt bij het zicht krijgen op het gebied en geeft de focus op wat we zelf kunnen doen.
3. Tevens is het belangrijk regelmatig gezamenlijk (casuïstiek) te bespreken, met een vaste kern van in ieder geval Welzijn, het Wijkteam en Werk & Inkomen.
4. Monitoring van de effecten:
 - o We evalueren na zes maanden welke casuïstiek zich wel/niet leent voor deze werkwijze en sturen bij waar nodig.
 - o We evalueren o.a. op:
 1. Wat kunnen we richting algemene voorzieningen verwijzen?
 2. Wat kunnen we collectiviseren?
 3. Welke ondersteuning kan het wijkteam zelf bieden?
 4. Wanneer is een specifieke indicatie nodig?
 - o We vergelijken de kosten en uitgaven van WMO/Jeugd van de afgelopen 3 jaar en bekijken of dit is afgenomen, gelijk gebleven of toegenomen.
 - o We monitoren de aantallen/aanmeldingen
 - o Wat is ermee gebeurd? (Door het wijkteam hulpverlenend, een maatwerk indicatie afgegeven of voorliggend opgelost?)
 - o We monitoren de nieuw ontwikkelde initiatieven (sociale basis)
 - o We volgen de algemene voortgang, inclusief de samenwerking in het gebied
 - o We toetsen het gebiedsgericht werken
 - o *In hoeverre wordt gebiedsgericht werken bevordert?*
 - o We nemen interviews af bij inwoners die door het wijkteam ondersteuning hebben ontvangen
 - o *Hoe heeft de inwoner de ondersteuning ervaren?*
 - o *In hoeverre is de hulpvraag opgelost met de inzet van het wijkteam?*
5. Aanjagen van ontwikkeling in de sociale basis op basis van informatie uit de pilot. Het gebiedsteam kan hier een rol in hebben, of de projectleider van de pilot sluit aan bij het gebiedsteam.
 - o Wat is er nodig in de sociale basis?
 - o Welke partij is hier inhoudelijk verantwoordelijk voor?

Periode opdracht

Voor het beschrijven en uitwerken van het projectvoorstel wordt een doorlooptijd van ongeveer 2 maanden aangehouden. Eind juni/begin juli 2024 zal het definitieve voorstel klaar zijn.

De doorlooptijd van de pilot is drie jaar. Deze langere doorlooptijd komt voort uit het feit dat de effecten pas na een langere tijd goed te meten zijn. De verwachting is dat de eerste periode met name een stijging in de kosten te zien zal zijn, waar na verloop van tijd een besparing uit voort komt. Dit blijkt ook uit voorbeelden van andere gemeenten (zie bijlage 3, pagina 14).

Stapsgewijs breiden we vanaf 2025 uit naar andere buurten en wijken, mits de effecten positief zijn. Na drie jaar zal deze werkwijze in heel Enschede actief zijn.

Financiën

Voor de uitwerking van de financiën geldt dat sprake is van het volgen van de uitgangspunten die zijn opgenomen in respectievelijk de strategie duurzame Jeugd en de strategie duurzame Wmo. Samengevat betekent dit:

- Dat de financiële kern is dat de inzet van de wijkteams verruimt en daarmee tegelijkertijd dus 2^e lijns zorg minder wordt ingezet;
- Dat daarnaast voor de Wmo-indicaties we ervan uitgaan dat we 40% wegzetten via algemene voorzieningen in de sociale basis;

- Dat het niveau van investeringen is gebaseerd op de actuele kosten/volumes in 2023 voor de zorginzet van Jeugd en Wmo voor de betreffende zorg die het wijkteam of de sociale basis kan overnemen;
- Dat de opbrengsten en bijbehorende kosten gebaseerd zijn op de uitgangspunten van de gemiddelde variant (medium scenario);
- Dat de incidentele investeringen voor de projectcapaciteit gedekt worden binnen het geheel aan projectcapaciteit van de strategieën duurzame Jeugd en Wmo.

Op basis van bovengenoemde uitgangspunten is in onderstaande tabel de financiële vertaling opgenomen:

	MEDIUM SCENARIO				
	2024	2025	2026	2027	2028
Besparing 2e lijns WMO	€ 21.596	€ 86.385	€ 115.180	€ 115.180	€ 115.180
Besparing 2e lijns Jeugdhulp	€ 6.885	€ 36.337	€ 48.449	€ 48.449	€ 48.449
Besparing personele inzet					
Subtotaal besparing	€ 28.482	€ 122.721	€ 163.628	€ 163.628	€ 163.628
Vervangende zorginzet	€ 11.662	€ 46.648	€ 62.197	€ 62.197	€ 62.197
Subtotaal rendement zorginzet	€ 16.820	€ 76.074	€ 101.431	€ 101.431	€ 101.431
Personele inzet intern WMO	€ 7.974	€ 31.896	€ 42.528	€ 42.528	€ 42.528
Personele inzet intern Jeugd	€ 2.577	€ 34.577	€ 46.103	€ 46.103	€ 46.103
Overige materiële kosten					
Overige kosten					
Subtotaal investeringen	€ 10.551	€ 66.473	€ 88.631	€ 88.631	€ 88.631
Waarvan incidenteel	-	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
RENDEMENT	€ 6.269	€ 9.600	€ 12.800	€ 12.800	€ 12.800

De ervaring leert dat er op de lange termijn duurdere zorg wordt voorkomen, omdat er aan de voorkant al vroeg hulp wordt ingezet. De echte (financiële) voordelen zijn pas op langere termijn zichtbaar. En het kan ook zijn dat het aantal professionals op den duur moet worden uitgebreid vanwege het toenemende aantal aanvragen. Daarentegen kan dit ook betekenen dat de inzet van de wijkteammedewerkers in het reguliere team omlaag kan, waarmee aan de achterkant dus een kostenbesparing wordt gerealiseerd.

Capaciteit

Globale inschatting van de nodige capaciteit (inzet per persoon + rol):

Wie	Rol	Ureninzet
Evelien oude Scholtenhuis	Beleidsadviseur (<i>opstellen beleidsnota's, regie, afstemming opdrachtgever, afstemmen internen en externen, verzamelen gegevens, uitvraag</i>)	+/- 6 uur per week
Ineke Kleine	Opdrachtgever (<i>sturen, bijsturen</i>)	+/- 1 uur per week
Gerlinde Rietberg	Wijkteammanager (<i>meedenken, adviseren</i>)	+/- 2 uur per week
Joris Luijsterburg	Wijkregisseur (<i>meedenken, adviseren</i>)	+/- 1 uur per week

Akkoord opdracht:

Opdrachtgever

Opdrachtnemer

MT

.....

.....

.....

dd.

dd.

dd.

Bijlage 1: Relatie met andere beleidsvelden

Het project Boswinkel – de Braker heeft een relatie met meerdere andere beleidsvelden. Zoals al eerder genoemd in dit plan van aanpak draagt het project bij aan een versnelling van de transformatie die onze gemeente wil maken (zie hoofdstuk 1, achtergrond). Deze transformatie staat centraal in de andere beleidsvelden die hieronder genoemd staan.

Welzijnswerk/Wijkwelzijn

Het welzijnswerk bouwt voort op de nota 'Nieuw Enschedees Welzijn 2017-2022'. Welzijnswerk moet bijdragen aan:

- Meer kwaliteit van leven voor (kwetsbare) inwoners.
- Leefbare wijken en verschuiving van specialistische ondersteuning naar preventie en algemene voorzieningen (de beweging naar voren van tweedelijns naar eerstelijns naar de nullijn).

De primaire functie van het wijkwelzijn bestaat uit:

- Het leveren van een bijdrage aan het welzijn van inwoners en de veerkracht van wijken en buurten (wijkwelzijnswerk).
- De verantwoordelijkheid voor het functioneren van de wijkwijzers.
- Een bijdrage leveren aan de doorontwikkeling van het brede welzijnsveld.

Bovenstaande is verder beschreven in de opdracht wijkwelzijn 2024-2032, vastgesteld door het college in [mei 2023](#). Hieruit zijn de volgende doelen en resultaten vormgegeven:

- Doel 1: Versterken van het sociale wijk/buurt netwerk tussen (professionele) organisaties.
 - Resultaat: *De samenwerking tussen organisaties is beter en zij werken gezamenlijk aan de vraagstukken van inwoners. Hierdoor worden mensen met een vraag/behoefte worden bereikt.*
- Doel 2: Vergroten van leefbaarheid, betrokkenheid en eigenaarschap van inwoners.
 - Resultaat: *De bereidheid van inwoners om elkaar te helpen en aan te spreken groeit en er ontstaat een grotere onderlinge acceptatie. Mensen kennen elkaar en voelen zich thuis in de wijk/buurt/straat.*
- Doel 3: Vroegtijdig erbij zijn met juiste ondersteuning.
 - Resultaat: *De ondersteuning vindt, meer dan nu, collectief in het voorliggend veld in de wijk plaats. Doordat de hulp nabij is en 'minder zorg/ specialistisch' is, is de drempel voor de inwoner om deel te nemen laag.*

Verder is in 2023 een nieuwe Verordening Maatschappelijke Ondersteuning vastgesteld. Daarin zijn regels opgenomen voor onder andere de toegang tot ondersteuning en de manier van beoordelen van aanvragen/meldingen voor ondersteuning en de bevoegdheden en taken in het kader van toezicht en handhaving.

Gebiedsgericht werken (bestuursopdracht "Gewoon doen")

Om tegemoet te komen aan de hedendaagse uitdagingen en verschillen binnen Enschede op zowel sociaal als fysiek gebied is een verschuiving in werk- en denkwijze noodzakelijk. De relatie tussen overheid en inwoner moet beter en als overheid moeten we ook sneller kunnen handelen op specifieke vraagstukken. Door meer ontmoeting te stimuleren en samen met het gebied nieuwe oplossingen te bedenken, benutten we de kracht van onze stad. Hierin staat gebiedsgericht werken centraal.

Ieder gebied is uniek, heeft zijn eigen krachten en uitdagingen en vraagt dan ook een eigen aanpak. Zo maken we impact op de opgaven van het gebied. Wendbaarheid en het opbouwen van sterke persoonlijke relaties (vertrouwen) zijn cruciaal. Hiermee kunnen we adaptief en maatschappelijk gedragen reageren op veranderende omstandigheden. Door slimme verbindingen te leggen met data-gedreven werken en efficiënte informatievoorziening kunnen we gefocuste acties ondernemen, kennis delen en samen vormen en groeien.

We gaan het 'Gewoon doen'. We leren vanuit de praktijk, vanuit pilots. We bouwen van daaruit uit en reizen samen verder. We maken samen onze gemeenschappen sterker. Door meer ruimte te geven aan lokale kracht en daarmee te werken. De praktijk is leidend.

Het Familiecentrum Enschede

Het Familiecentrum in Enschede West is een faciliteit die gezinnen ondersteunt door

verschillende diensten en programma's aan te bieden. Het centrum richt zich op het welzijn van gezinnen en biedt onder andere advies, ondersteuning en activiteiten aan ouders en kinderen. Dit kan variëren van opvoedingsondersteuning en counseling tot sociale activiteiten en workshops. Het doel is om gezinnen te helpen bij het versterken van onderlinge relaties, het ontwikkelen van opvoedingsvaardigheden en het bevorderen van het algehele gezinswelzijn. Het Familiecentrum Enschede richt zich primair op ouders met kinderen vanaf het ongeboren kind tot de leeftijd van vier jaar. Het bevorderen van de fysieke en mentale gezondheid van het kind staat hierbij centraal. Het Familiecentrum kenmerkt zich door het bieden van een fysieke plek in de buurt voor (kwetsbare) ouders waar zij zorg en ondersteuning wordt geboden, maar waar ook ontmoeting plaatsvindt, op een laagdrempelig manier.

Oorspronkelijke opdracht Wijkteams

Wijkteams Enschede heeft de opdracht om preventief te werken, lichte hulp aan te bieden en te collectiviseren waar mogelijk. De laatste drie jaren wordt er vanuit de Wijkteams Enschede fors ingestoken op preventie, lichte hulpverlening en collectivisering. Daarnaast wordt de focus van de Wijkteams de komende jaren nog verder vergroot. Met het plan 'Toekomstbestendige Wijkteams Enschede' wordt een versnelling in de transformatie veroorzaakt, die over de gehele stad zal worden uitgerold. De ontwikkellijnen bestaan o.a. uit:

- Versterking lokale teams en toegang
- Meer zelf hulpverleners
- Verduidelijk onderlinge verhoudingen
- Verrijk professionaliteit
- Verbeter de ondersteunende tools
- Verduurzaam de ondersteuning

Vanuit de Wijkteams wordt intensief samengewerkt met de partners in het sociaal domein, die verantwoordelijk zijn voor een groot deel van de inzet van voorzieningen (o.a. Jeugdbescherming, Huisartsen en JGZ-artsen). Hiermee wordt beoogd de inzet van het aantal geïndiceerde voorzieningen vanuit deze partijen te laten afnemen, omdat andere (lichtere) voorzieningen ook adequaat zijn. Naast samenwerken met deze partners wordt samengewerkt met de partners die ondersteuningsvragen vroegtijdig signaleren (kinderopvang, onderwijs, welzijn, jeugdgezondheidszorg en sportverenigingen). Hierdoor kan eerder lichte hulp geboden worden, waardoor zware indicaties voorkomen kunnen worden. Ook hier wordt sinds twee jaar vanuit de presentiebenadering gewerkt, wordt lichte hulp geboden en kunnen eventueel indicaties ingezet worden.

Sociale basis

We werken toe naar een sterke sociale infrastructuur in de wijken, waar partijen elkaar kennen en samen werken aan dezelfde doelen, vanuit gezamenlijke, gebiedsgerichte programma's. Een sterk buurtnetwerk zorgt voor een vangnet waarin buurtgenoten elkaar kunnen ondersteunen. Hoe sterker het netwerk, hoe sterker het vangnet. Onderdeel van deze sterke sociale infrastructuur is het collectief aanbod van voorzieningen. Gemeenten maken steeds meer de beweging naar collectief aanbod. Dit sluit aan bij de visie op de sociale basis. De sociale basis omvat *"het geheel van informele sociale verbanden (buurten, groepen, verenigingen, netwerken, gezinnen) aangevuld en ondersteund vanuit de lokale overheid, organisaties, diensten en voorzieningen, die het mogelijk maakt dat inwoners de mogelijkheden hebben om te participeren in sociale relaties op een manier die hun welzijn, capaciteiten en individueel potentieel verbetert"* (Repetur, Jansen & Van Pelt, in Sterke beleidsinterventies, sterke sociale basis Movisie, 2021).

SPUK (Specifieke Uitkering) GALA (Gezond Actief Leven Akkoord) onderschrijft ook het belang van deze brede benadering. Daarnaast heeft SPUK GALA gesteld dat iedere gemeente uiterlijk in 2024 een beleidsvisie op de sociale basis moet hebben, met aandacht voor gebiedsgerichte uitvoering. In 2024 wordt een ambitiedocument opgeleverd met de visie van de gemeente Enschede op de sociale basis. Deze pilot raakt daar aan.

De sociale basis in Enschede omvat een breed scala aan initiatieven, voorzieningen en organisaties die gericht zijn op het ondersteunen van de sociale welzijnsbehoeften van de inwoners. Enkele belangrijke elementen van de sociale basis zijn:

- Wijkcentra en buurtorganisaties
- Sociale wijkteams
- Vrijwilligersorganisaties

- Jeugd- en jongerenwerk
- Geestelijke gezondheidszorg en welzijnsorganisaties
- Onderwijsinstellingen

Zoals in onder 'achtergrond' al is vermeld, heeft de sociale basis een belangrijke relatie met dit project, omdat de sociale basis een sterke infrastructuur moet bieden van o.a. collectief aanbod aan voorzieningen.

Strategische visie duurzame Wmo en Duurzame Jeugdhulp

De grote tekorten bij de Wmo en met name bij de Jeugdhulp hebben ertoe geleid dat het college een verandering wil in het aanbod van ondersteuning binnen deze twee wetgevingen. Ten eerste om de kosten binnen de perken te houden en ten tweede om onze inwoners de ondersteuning te kunnen blijven bieden die zij nodig hebben. Voor zowel de Jeugd als de Wmo geldt dat 1 op de 6 van onze inwoners een ondersteuningsbehoefte heeft. Dit aantal zal naar verwachting de komende jaren gaan toenemen als gevolg van de eerder genoemde oorzaken. Om bovenstaande te kunnen bereiken worden er in 2024 twee strategische visies opgeleverd, met daarin manieren die kunnen bijdragen aan het bovengenoemde doel. Eén van de manieren zal een uitgebreider collectief aanbod zijn. Het project Boswinkel – de Braker is zo'n vorm van collectief aanbod.

Bijlage 2: Gebiedsanalyse Boswinkel – de Braker

Beschrijving gebied

In deze buurt wonen 3715 inwoners. Van de inwoners is 16% jonger dan 20 jaar, behoort 69% tot de bevolking van 20 tot 65 jaar en behoort 16% met een leeftijd van 65+ tot de ouderen (cijfers 2023). Boswinkel-de Braker telt 2020 huishoudens. De gemiddelde huishoudensgrootte is 1,8. Er zijn 1060 eenpersoonshuishoudens, 480 meerpersoonshuishoudens zonder kinderen en 480 meerpersoonshuishoudens met kinderen (cijfers 2023).

In de wijk zijn diverse voorzieningen op loop- en/of fietsafstand. Voorbeelden hiervan zijn Winkelcentrum Boswinkel, horeca, wijkcentrum 't Nije Terphoes (waarin het Familiehuis wordt gevestigd), Speeltuin Boswinkel, een basisschool en een kinderopvang.

27% van de bevolking van Boswinkel-de Braker heeft een niet-Westerse achtergrond. Dit percentage bestaat onder meer uit mensen met een Turkse, Surinaamse, Antilliaanse en Marokkaanse achtergrond (cijfers 2022).

Aantal meldingen Wmo en Jeugd

In de maand april 2024 zijn in totaliteit 32 meldingen bij het wijkteam binnen gekomen. Daarvan is op basis van het meldingstype lastig in te schatten of dit type melding geschikt is voor de werkwijze van de pilot. Vooralsnog is in de inschatting dat in ieder geval 'aanmeldingen' en 'nieuwe meldingen' zich goed lenen voor de werkwijze van de pilot.

Meldingstype	Aantal
<i>Aanmelding (inwoner al bekend bij wijkteam)</i>	13
<i>Nieuwe aanmelding (inwoner nog niet bekend bij wijkteam)</i>	5
<i>Administratieve wijziging (Wmo)</i>	5
<i>Administratieve verlenging (Wmo)</i>	1
<i>Herindicatie Ondersteuning Huishouden</i>	1
<i>Postverwerking *</i>	2
<i>SMI</i>	1
<i>Verzoek om toewijzing (Jeugd)</i>	3
<i>Verzoek om wijziging (Jeugd)</i>	1

Aantal meldingen Boswinkel – de Braker (Cognos, periode héél April 2024).

** Postverwerking betekent letterlijk dat er een poststuk is binnengekomen dat betrekking heeft op een toewijzing. Denk bijvoorbeeld aan: een wijzigingsformulier van een leverancier, een offerte van een aanbieder die beoordeeld moet worden, een factuur die betaald moet worden etc. Dit zijn handelingen waar de BackOffice werk aan heeft.*

Aantal maatwerkvoorzieningen Wmo en Jeugd

In de wijk Boswinkel – de Braker is de afname van individuele Wmo maatwerkvoorzieningen hoger dan de afname van maatwerkvoorzieningen Jeugd. Hieronder volgt een overzicht van de aantallen indicaties in de wijk Boswinkel – de Braker per producttype, voor een beter beeld:

Product	Aantal toewijzingen	Aantal unieke cliënten
<i>Ondersteuningsbehoefte 1 Wmo</i>	68	65
<i>Ondersteuningsbehoefte 2 Wmo</i>	41	39
<i>Ondersteuningsbehoefte 1 Jeugd</i>	1	1
<i>Ondersteuningsbehoefte 2 Jeugd</i>	7	7
<i>Ondersteuningsbehoefte 3 Jeugd</i>	11	10
<i>Ondersteuningsbehoefte 4 Jeugd</i>	24	23

Specifieke cijfers ondersteuningsbehoefte Boswinkel – de Braker (Cognos, peildatum 2 april 2024)

Product Wmo individueel en groep	Aantal toewijzingen
<i>Ondersteuningsbehoefte 1A Groep</i>	7
<i>Ondersteuningsbehoefte 1B Groep</i>	6
<i>Ondersteuningsbehoefte 1A Individueel</i>	42
<i>Ondersteuningsbehoefte 1B Individueel</i>	13
<i>Ondersteuningsbehoefte 2A Groep</i>	1
<i>Ondersteuningsbehoefte 2B Groep</i>	2
<i>Ondersteuningsbehoefte 2A Individueel</i>	22
<i>Ondersteuningsbehoefte 2B Individueel</i>	15
<i>Ondersteuningsbehoefte 2C Individueel</i>	1

Specifieke cijfers ondersteuningsbehoefte Wmo gefilterd op individueel/groep (Cognos, peildatum 2 april 2024)

Product Jeugd individueel en groep	Aantal toewijzingen
<i>Ondersteuningsbehoefte 1A Individueel</i>	1
<i>Ondersteuningsbehoefte 2A Individueel</i>	1
<i>Ondersteuningsbehoefte 2A Groep</i>	1
<i>Ondersteuningsbehoefte 2B Individueel</i>	4
<i>Ondersteuningsbehoefte 2B Groep</i>	1
<i>Ondersteuningsbehoefte 3A Individueel</i>	2
<i>Ondersteuningsbehoefte 3B Individueel</i>	8
<i>Ondersteuningsbehoefte 3C Groep</i>	1
<i>Ondersteuningsbehoefte 4A Individueel</i>	4
<i>Ondersteuningsbehoefte 4B Individueel</i>	5
<i>Ondersteuningsbehoefte 4C Individueel</i>	14
<i>Ondersteuningsbehoefte 4 Groepsgerichte inzet jeugd</i>	1

Specifieke cijfers ondersteuningsbehoefte Jeugd gefilterd op individueel/groep (Cognos, peildatum 2 april 2024)

Bijlage 3: Voorbeelden uit andere gemeenten

- **Gemeente Zutphen**

In mei 2023 is de pilot 'lichte jeugdhulp' gestart. Hiermee wil de gemeente Zutphen een aanbod van lichte jeugdhulp creëren dat laagdrempelig is en voorliggend is op geïndiceerde jeugdhulp. De pilot heeft als doel om vroegtijdig signalen op te pikken, ouders wegwijs te maken in de ondersteuningsmogelijkheden binnen het preventieve aanbod en waar nodig direct professionele jeugdhulp in te zetten, zonder voorafgaande beschikking. De uitvoering vindt plaats door 14 partijen, bestaande uit regionale zorgaanbieders en 4 GGZ-instellingen. Deze partijen krijgen hier allemaal een eigen subsidie voor. Alle nieuwe aanvragen komen eerst bij de pilot binnen. De pilot kent een eigen frontoffice, vormgegeven uit de 14 partijen en een gedragswetenschapper. De frontoffice doet de intake/triage. Hiermee is het 'keukentafeltraject' ingekort. In de pilot hebben jeugdigen na contact met de frontoffice binnen 1 week ondersteuning. De partijen bekijken onderling wie plek heeft en waar de hulpvraag het beste past.

Effecten van de pilot in Zutphen:

- Het verlaagt de drempel
 - Er worden meer aanvragen gedaan dan ooit
- Er kunnen meer jeugdigen worden behandeld/begeleid
- Er past meer lichte hulp in het budget

Het financiële effect is nog niet duidelijk. De analyse moet nog gemaakt worden, ook over de lange termijn.

- **Gemeente Hengelo**

De gemeente Hengelo gaat vanaf 2025 een nieuw contract aan met zorgaanbieders, waarbij één of een groep aanbieders onder de noemer 'basisondersteuning', de ondersteuning gaat bieden. Dit gaat om Ondersteuningsbehoefte 1 en 2 voor Wmo en een deel Ondersteuningsbehoefte 1 en 2 voor jeugdhulp. Daarmee stapt Hengelo af van afzonderlijke indicaties. De aanbieder ontvangt hiervoor een lumpsum subsidie. Hengelo investeert lokaal fors in de sociale basis en de basisondersteuning, om ervoor te zorgen dat veel meer inwoners met hun (hulp)vraag 'voorliggend' en dichtbij geholpen kunnen worden. Essentieel hierbij is dat er vanuit dezelfde opgave verantwoordelijkheid wordt gedeeld tussen aanbieders en de gemeente en dat het partnerschap vanuit vertrouwen ontstaat. Aanbieders krijgen hierbij autonomie en ruimte om doelmatig en slimmer (innovatief) te werken, maar binnen duidelijk afgesproken kaders. Een van die kaders is het 'normaliseren'. De omslag naar normalisering heeft fundamentele gevolgen voor de werkwijze, waarbij dus nieuwe afspraken met de gemeente nodig zijn. Daar hoort ook een gezamenlijke verantwoordelijkheid van het gemeenschapsgeld bij, en een financiering en monitoring die niet direct gekoppeld is aan afspraken op casusniveau ('Transformatieplan voor een toekomstbestendig sociaal domein voor Hengelo', 2022).

- **Gemeente Lochem**

In Lochem vindt kortdurende begeleiding plaats door de sociaal werkers binnen 't Baken. Deze werkwijze is opgezet zoals maatschappelijk werk bedoeld is. Gemeente Lochem heeft besloten het maatschappelijk werk zélf aan te willen bieden. De werkwijze heeft **niet** de insteek om ondersteuning 'indicatieloos' aan te bieden. En is **niet** bedacht om kosten te besparen. Wat men in de praktijk wél merkt is dat er minder indicaties voor lichte begeleiding worden afgegeven en daarnaast een kortere doorlooptijd voor zwaardere zorg, omdat vragen door de sociaal werkers aan de voorkant al worden afgevangen. De sociaal werkers ondersteunen inwoners in principe kortdurend. Doel is om duurdere zorg te voorkomen en/of te verhelderen wat er aan ondersteuning nodig is. Het ontrafelen van de kluwen aan hulpvragen geeft lucht/ruimte en voorkomt daarmee duurdere zorg. Daarnaast vindt er soms sociaal werk náást een Wmo indicatie plaats.